

Opplegg til lesestund:

Kråka – smartest i klassen?

Elisabeth Moseng, Vigmostad & Bjørke 2024.

TIPS:

- **La barna sitte i en halvsirkel foran deg.** Da kan alle se bildene i boka underveis i lesinga.
- **Lag en koffert eller boks** hvor du kan putte ting eller bilder som passer med boken du skal lese. Da kan dere snakke om disse tingene før dere begynner å lese.
- **Et lesestopp** er en pause du tar midt i lesinga. Det kan komme spontant, for eksempel når barna har et spørsmål eller oppdager noe i et bilde, eller det kan være planlagt av deg som leser høyt. Da kan dere snakke om det som skjer i boka sammen.
- **Et oppslag** er det samme som en dobbeltside i bildeboka. Fordi bildebøker ofte ikke har sidetall, teller man i oppslag 1, 2, 3 osv. Oppslag 1 starter etter siden med tittel.

FØR LESING

- **Forslag til ting du som voksen kan legge i en fortellerkoffert eller boks (se tips over):**
Kråkemat (nøtter, egg eller kanskje en meitemark); farget papir eller fargeblyanter i grå og sort; kvister; ett tau som er 50 cm langt og ett som er 100 cm; kråkefjær.
- **Forslag til noe du som voksen kan fortelle eller snakke med Sokkedyret* om:**
Du – eller Sokkedyret, kan ta fram én ting om gangen og snakke med barna om hva det er. Du kan også legge opp til at barna skal prøve å gjette hva tingene viser til. Vet de for eksempel om noe som spiser nøtter og egg? Og kanskje en meitemark? Noe som er grått og sort? Noe som er 50 cm langt og har et vingespenn på opptil 100 cm? Deretter går det an å finne fram boka.
- **Se sammen på bokas omslag og snakk om hva dere ser:**
 - Hva legger dere merke til på forsiden? (La barna beskrive hva de ser på bildet.)
 - Kan noen lese hva boka heter? (Les selv hvis ingen av barna vil.)Kanskje det står noe mer på baksiden av boka?
Les baksideteksten:
 - Er det noen av dere som har sett kråker i nærheten av der dere bor? Har noen sett kråker utenfor skolen? Hva pleier kråkene å gjøre?
 - Hva vet dere om kråker? Hva tror dere de kan gjøre? Hva tror dere menes med at kråka er «smartest i klassen»? Hva tror dere kråker liker å spise?

UNDERVEIS: LESESTOPP

Boka er en faktabok der hvert oppslag har et tema. Noen av temaene strekker seg over flere oppslag. Til alle oppslagene kan det være fint å invitere elevene til å fortelle hva de legger merke til, både i illustrasjonen og i teksten. Hva forteller oppslaget om? Hva er rart?

Morsomt? Interessant? Noe du visste fra før? Hva har du lært om kråka?

Det er ikke nødvendig å lese hele boka i ett strekk. Kanskje det kan være fint å lese noen oppslag og så gå ut og prøve å finne og observere kråker i nærheten av skolen eller i turområdet før dere leser resten av boka? På uteskole eller i skolens nærområde kan dere telle antall kråker dere finner, observere hva kråka gjør og observere hva den spiser. Etterpå kan det være fint å bruke boka til å finne ut mer om kråka.

Oppslag 1 – 2: Kråka har god hukommelse

- Hva kan kråka huske? Hvorfor er denne kråka sint?
- Hvorfor er det bra å ha god hukommelse?
- Kan du huske ansikter til folk som har vært slemme mot deg?
- Hvorfor er det ikke lov å ødelegge fuglereir eller fjerne egg?

Oppslag 3 Fakta om kråka

- Tenk at du skal huske fem ting fra det jeg leser om kråka. Etterpå skal du få fortelle hva dere la best merke til.
- Vis hvor lang kråka kan bli og hvor stort vingspenn den har. Hvor langt er 50 cm og 100 cm? Finn andre ting som er 50 og 100 cm langt.
- Hvilke andre fugler er med i kråkefamilien i Norge?

Oppslag 4 og 5 – Territorium og kjæresten

- Hvor liker kråker å bo?
- Hva betyr ordet *territorium*?
- Når begynner kråka å lete etter kjæreste?
- Hva er reiret laget av?
- Hvor mange egg legger kråka?

Oppslag 6 – 8: Før-overnattingstrær og overnattingstrær

- To og to eller fire: Lat som dere er kråker i et før-overnattingstre. Hva sier dere til hverandre? Hva har dere å fortelle fra dagen som har gått eller planer framover? Snakk kråkespråk først, og la den andre gjette hva kråka sier før du oversetter til menneskespråk.
- Hvorfor tror dere kråkene er stille når de flyr fra før-overnattingstreet til overnattingstreet?
- Hvem sitter hvor i overnattingstreet? Hvor er de beste plassene? Hvorfor er det best å sitte nærmest stammen?

Oppslag 9 og 10: Kråka er smart

- Hva vil det si å være smart? Hva slags oppgaver eller utfordringer klarer man å løse når man er smart?
- Hva er eksemplet i boka på at kråka er like smart som en 8-åring?
- Hvorfor er det sjelden at kråker blir overkjørt av biler?

Oppslag 11-12: *Kra, kra! Hva sier kråka?*

- I kor: Prøv å si *kra* på så mange forskjellig måter du kan – med høy stemme, lav stemme, sint stemme, glad stemme, med musestemme, trollstemme, sur stemme, lattermild stemme osv. Her kan du som er lærer ev. ha en boks med ulike lapper som angir måter å bruke stemmen på. Elevene kan få en bunke med lapper og trekke i grupper på fire, eller du som er lærer kan trekke lapper for alle samtidig og «dirigere» kråkekoret. Se liste nederst.
- Oversett kråkespråk til menneskespråk. To og to: Én sier noe på kråkespråk, og den andre finner på en oversettelse til menneskespråk. Etterpå kan dere bytte. Én sier noe med menneskespråk, og den andre oversetter til kråkespråk. Husk på at kråka kan si *kra* på over 40 ulike måter og også har ulike dialekter.

Oppslag 14-15: *Kråkemat*

- Hva tror du kråka spiser som du ikke har lyst på?
- Hva er det å være altetende?
- Kunne vi spist det samme som kråka? Hvorfor? / Hvorfor ikke?
- Lag meny til en kråkerestaurant: forretter, hovedretter og dessert.

Oppslag 18 -19: *Kråka leker*

- Hvordan leker kråka?
- Gjør du noe som likner på det kråka gjør når den leker? Kan du stupe kråke?

ETTER LESING

Etter at hele boka er lest ferdig

- Hva liker dere med denne boka? Hvorfor?
- Hvorfor tror dere forfatteren har skrevet og tegnet denne boka?

Kra, kra! Hva sier kråka?

- Kra som om du snakker med kongen
- Kra som om du må veldig på do
- Kra som om du er redd
- Kra som om du er i ferd med å få latterkrampe
- Kra som om du er andpusten
- Kra som om du er overraska
- Kra som om du er forelska
- Kra som om du er skuffa
- Kra som en sportskommentator
- Kra som om du nettopp har fått kjeft
- Kra som om du er sint
- Kra som om du har vunnet i lotto
 - Kra som om du maser
 - Kra som om du er nervøs

- Kra som om du er et lite barn
- Kra veldig langsomt
- Kra som om du er redd
- Kra som om du er ei gammel dame
- Kra som om du ikke forstår teksten
- Kra så fort du kan
- Kra som om du er glad
- Kra som om du er et troll
- Kra som om du er ei mus
- Kra som om du er en hane
- Kra som om du er ei sulten løve
- Kra som om du
- Kra værmeldinga
- Kra som om du er trist

Opplegget er laget av Toril Hægeland, universitetslektor ved OsloMet, 2025.

* For mer info om Sokkedyret: Se film på lesoglek.no

